

21

YEMİN

إِنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ
الْحَلْفُ مَنْفَقَةٌ لِلسَّلْعَةِ مُحَقَّةٌ لِلْبِرِّكََةِ

Ebû Hureyre'den (r.a) rivâyet edildiğine göre Peygamber (s.a) şöyle buyurdu: **“Yemin malın sürümüne fakat sonra bereketin yok olmasına yol açar”**¹³².

132 Buhâri, Büyû, 26; Müslim, Mûsâkât, 131.

AÇIKLAMA

Bazı tariklerinde hadis, “Yalan yemin sürümü artırır, fakat kazancı/kârı yok eder” (الْيَمِينُ الْكَاذِبَةُ مُنْفَقَةٌ لِلْسَّلْعَةِ مَحَقَّةٌ لِلْكَسْبِ) şeklinde vârid olur, bazılarında da “Ticarette çok yemin etmekten sakının(...)” diye başlar.

Yemin, söylenenlerin doğruluğuna muhatabı inandırmak ve kabul ettirmek veya insanın bir şeyi yapma veya yapmama konusunda kendisini veya başkasını gayrete getirmek ve harekete geçirmek için yapılır. Esasen yemin, muamele ve davalarda sözü tevsik ve takviye için meşru kılınmıştır. Bu itibarla, ihtiyaç duyulması halinde Allah’a yeminin asgariye indirilmesi tavsiye edilmiştir. Yalan yere yemin etmek, dünyevî basit bir kazanç için Allah’ın adını istismar etmek ve müşteriye aldatmak anlamına geldiğinden büyük günahlar arasında sayılmış ve haram kılınmıştır.

Yüce Rabbimiz şöyle buyurur: “Allah, kasıtsız olarak/düşünmeden ağzınızdan kaçırıpverdiğiniz yeminlerden dolayı sizi sorumlu tutmaz. Lâkin kasıtlı olarak yaptığınız yeminlerden sorumlu tutar. Böylece, yemininizi bozma karşılığında, on yoksulu kendi ailenize yedirdiğinizin neredeyse aynıısı ile beslemeniz veya onları giydirmeniz veya bir insanı hürriyetine kavuşturmanız gerekir. Buna imkân bulamayan ise üç gün oruç tutacaktır. Her ne zaman yemin eder (ve onu bozar)sanız yeminlerinizin kefareti işte budur. Öyleyse yeminlerinize sadık olun. Allah ayetlerini size böylece açıklar ki şükredici olasınız”¹³³.

Bu âyet-i kerîme, hiç düşünmeden “Vallâhi bilmiyorum, vallâhi ben üzerime düşeni yaptım!” gibi ağızdan çıkan sözler, sırf alışkanlık icabı söylenen kasıtsız yeminlerden sayılır. Söz konusu *yemin ayeti*, böy-

le bir yeminin şer'i bir hüküm ifade etmediğini gösterir. Ne var ki, basit hesaplar ve çıkar ilişkileri uğruna umursamaz bir tavırla sık sık yemin etmek doğru değildir. Öte yandan Yüce Rabbimiz, bilerek/kasıtlı yapılan, kişilik ve kararlılık ifade eden yemine riayet edilmesini ve sadakat gösterilmesini istemektedir. Çünkü bir kişilik ve bir kararlılık ifadesi olarak yemin, sahibini bağlar ve yemininden dönen kimse *yemin keffâreti* cezâsına çarptırılır. Ancak "Bir şeyi yapmak veya yapmamak üzere yemin eden, sonra da onun zıddını takvaya daha uygun bulan kimse, (yemininden vazgeçip) takvaya yönelsin!"¹³⁴ hadisi, edilen yeminin aksinin daha hayırlı görülmesi halinde, ondan dönülmesinin müstehap olacağını ve keffâretin onu telafi edeceğini gösterir.

Kur'an-ı Kerim¹³⁵, bize yemin etme tutkusunun münafıklara ait bir hastalık olduğunu ve çok yemin edenler ile riyakâr ve münafık kimseler arasında bir tür ilişki bulunduğunu öğretmektedir.

Ayrıca Yüce Kur'an'ın, yemin tutkusuna yönelik şu uyarısı dikkat çekicidir: "(Rasûlüm!) yemin edip duran alçağa, durmadan kusur arayıp kinayan ve lâf götürüp getiren ahlâksıza, iyiliği hep engelleyen günahkâr zorbaya, ihtiraslarına esir olmuş zalime ve bütün bunların ötesinde bir de soysuza; onlardan hiçbirine mal ve oğulları vardır diye sakın boyun eğme!"¹³⁶.

Ebû Zerr'den (r.a) rivâyet edildiğine göre Peygamber (s.a) şöyle buyurur: "Üç kişi vardır ki, kıyamet günü Allah onlarla konuşmaz, yüzlerine bakmaz ve onları temize çıkarmaz. Onlar için can yakıcı bir azap da vardır." Rasûlullah'ın (s.a.) bu sözleri üç defa tekrarladığını söyleyen Ebû Zerr (r.a):

134 Müslim, Eymân, 15.

135 Mesela bkz. Tevbe 9/42, 62

136 Kalem 68/10-14

-Adları batsın, umduklarına ermesinler ve hüsrana uğrasınlar, kimlerdir onlar yâ Rasûlallah? diye sordu. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a):

-Elbisesini (kibir ve gururundan kurula kurula) sürüyen, yaptığı iyiliği başa kakan ve yalan yeminle malını pazarlamaya çalışan! buyurdu¹³⁷.

Zühd ve sosyal adalet konusundaki hassasiyetiyle meşhur olan Ebû Zerr (r.a.) ile Rasûlullah (s.a.) arasında geçen bu anlamlı konuşmadan, yalan yeminle mal pazarlamanın cehenneme götürecekt kadar büyük bir günah ve lânetli bir iş olduğu anlaşılır.

137 Müslim, İman, 171; Ahmed b. Hanbel, V, 158.